

CONSULTA PÚBLICA

Avantprojecte de llei integral de reconeixement del dret a la identitat i expressió de gènere

Aportacions que realitza l'entitat **CHRYSALLIS CATALUNYA**, amb N.I.F. G66788530, inscrita en el Registre d'Associacions de la Generalitat de Catalunya amb el número 58280.

1. **Necessitat d'una Llei específica sobre el reconeixement del dret a la identitat i expressió de gènere a Catalunya**

- 1.1. Pel seu caràcter pioner, la Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per la que es garanteixen els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar la homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, es fa necessària una llei específica, tot i que a Catalunya s'han realitzat i publicat protocols en diferents àmbits, com ara el sanitari o l'educatiu.
- 1.2. Considerem que ha de promulgar-se una llei específica sobre els drets de les persones trans*, degut a la precarietat en drets i la falta de inclusió del col·lectiu de les persones trans* es molt superior al d'altres col·lectius del conjunt LGBTIQ+, de forma que l'existència d'una llei específica es una mesura de justícia social.
- 1.3. D'altre banda, tot i que finalment es promulgui una llei estatal que reconegui el dret a la identitat de gènere, es essencial que Catalunya compti amb disposicions que reconeguin el dret a la identitat i l'expressió de gènere, i altres drets de les persones trans*, en els àmbits sobre els que Catalunya té competència. I que aquest reconeixement es faci amb la màxima amplitud, ja que suposarà una protecció de les persones trans* davant els dèficits actuals o futurs de la legislació estatal.

2. Necessitat de que el reconeixement de la identitat de gènere estigui basada en l'autodeterminació, i per tant que no es trobi condicionada a un previ informe psicològic o psiquiàtric

- 2.1. Només si el reconeixement de la identitat de gènere es basa en l'autodeterminació, es possible el respecte dels DDHH de les persones trans*.
- 2.2. La gran majoria de las disposicions autonòmiques existents, reconeixen el dret a la identitat de gènere autodeterminada, despatologitzant al mateix temps la transsexualitat.

Segons la nostra experiència, es molt important que la Llei reculli expressament que el reconeixement d'aquest dret en qualsevol àmbit de la vida, i particularment per rebre atenció sanitària, no pot quedar condicionat a l'exhibició d'informe mèdic o psicològic, de forma similar a la següent:

Ley 8/2017, de 28 de diciembre, para garantizar los derechos, la igualdad de trato y no discriminación de las personas LGTBI y sus familiares en Andalucía:

Artículo 6. El derecho a la igualdad de trato y no discriminación. (...)

4. Ninguna persona podrá ser requerida, en ningún ámbito de la vida, a someterse a pruebas o exámenes para determinar su orientación sexual e identidad o expresión de género y de cuyo resultado pretenda determinarse su acceso al empleo, a prestaciones o a cualquier otro derecho, ya sea en el ámbito público o privado.

Artículo 28. Medidas en el ámbito de la salud integral, sexual y reproductiva. (...)

4. La asistencia psicológica a las personas LGTBI, incluidos los menores de edad, será la común prevista para el resto de las personas usuarias del sistema sanitario, sin que quepa condicionar la prestación de asistencia sanitaria especializada a estas personas a que previamente se deban someter a examen psicológico o psiquiátrico.

Ley 2/2021, de 7 de junio, de igualdad social y no discriminación por razón de identidad de género, expresión de género y características sexuales (Canarias)

Artículo 4. Principios rectores y derechos reconocidos. (...)

A estos efectos, se dispone que:

1.º Ninguna persona podrá ser presionada para ocultar, suprimir o negar su identidad o expresión de género, orientación sexual o características sexuales. En el ámbito de aplicación de esta ley no será requisito acreditar la identidad de género manifestada mediante informe psicológico o médico.

2.º Ninguna persona será objeto de requerimiento alguno de pruebas de realización total o parcial de cirugías genitales, tratamientos hormonales o pruebas psiquiátricas, psicológicas o tratamientos médicos para hacer uso de su

derecho a la identidad o expresión de género o para acceder a los servicios o a la documentación acorde a su identidad o expresión de género sentida, en las administraciones públicas o entidades privadas de Canarias.

Artículo 25. *Atención sanitaria a personas trans. (...)*

3. En ningún caso se condicionará la prestación de asistencia sanitaria especializada a que las personas usuarias previamente se deban someter a examen psicológico o psiquiátrico alguno.

2.3. Com podem veure, en aquestes disposicions estan incloses les persones menors d'edat, en la no exigència de previ informe psicològic o psiquiàtric.

3. Necessitat de que aquesta Llei no es limiti a reconèixer el dret a la identitat i expressió de gènere a l'àmbit educatiu, sinó que eviti la discriminació indirecta que suposa que aquesta diversitat no aparegui reconeguda en els textos i materials educatius.

3.1. Tot i que a Catalunya ja es fa mitjançant el protocol d'acompanyament i acolliment a l'alumnat transgènere als centres educatius, es necessari preveure el dret de l'alumnat trans* a que es reconegui la seva identitat en el àmbit escolar, a tots els efectes.

3.2. La inclusió escolar de les persones trans* es un pas necessari per la seva futura inclusió laboral i social. I això no només podem aconseguir-ho preveient que a l'àmbit educatiu s'ha de reconèixer la seva identitat de gènere manifestada o expressada per l'alumnat, sinó que es imprescindible que tot l'entorn en el que s'ha de desenvolupar la vida de l'alumnat trans*, tingui informació i formació sobre el respecte a la diversitat per raó de identitat o expressió de gènere, i, sobre tot que els materials docents que s'utilitzen recullin la seva pròpia existència.

4. Reconeixement de la identitat de gènere en els esdeveniments esportius a Catalunya.

4.1. Considerem necessari que a Catalunya la Llei reculli expressament el dret a participar en els esdeveniments esportius que es celebrin a Catalunya conforme a la identitat de gènere. En las CCAA en las que no es contemplen aquestes previsions, es donen situacions que d'haver-se contemplat un reconeixement del dret, haurien evitat el patiment de menors trans*:

<https://chrysallis.org.es/antes-fue-la-federacion-de-patinaje-de-castilla-y-leon-y-ahora-la-federacion-catalana-de-natacion/>

<https://chrysallis.org.es/la-federacion-catalana-de-natacion-reconsidera-su-posicion/>

5. Necessitat d'adoptar mesures legals que evitin el maltracte psicològic a l'àmbit familiar, derivat de la negativa a respectar la identitat de gènere per part de les persones progenitores o representants legals

- 5.1. Una de les situacions més dures per la infància i adolescència trans, es la negativa d'alguna de les persones progenitores o representants legals a respectar la identitat de gènere de la persona menor d'edat. Es molt freqüent en les situacions de separació entre progenitores, i a la pràctica suposa obstaculitzar el reconeixement de la identitat de la persona menor d'edat en tots els àmbits, fins que passats anys i després d'un procediment judicial, es pot resoldre la controvèrsia en el exercici de la pàtria potestat.
- 5.2. Per dissuadir d'aquestes actituds i garantir l'interès superior de la persona menor a desenvolupar-se conforme la seva identitat, algunes disposicions autonòmiques sobre identitat de gènere, ja venien tipificant com situació de risc, les situacions en las que alguna persona progenitora no respecta la identitat. Es indispensable que la Llei catalana ho reculli. Ja l'article 17.2,f) de la Ley Orgánica 1/1996, de 15 de gener, de Protecció Jurídica del Menor, després de la seva reforma per la Ley Orgánica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència front a la violència, qualifica com indicador de risc, *"La no aceptación de la orientación sexual, identidad de género o las características sexuales de la persona menor de edad", por parte de los responsables parentales. Y establece que "La intervención en la situación de riesgo corresponde a la administración pública competente conforme a lo dispuesto en la legislación estatal y autonómica aplicable"*.
- 5.3. Tot i l'exposat anteriorment, donat que Catalunya disposa de la seva pròpia normativa sobre Dret de família, hauria que considerar que expressament apareguin referenciades aquestes situacions de no acceptació de la identitat de gènere, als efectes previstos a l'article 236-5 de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codig Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família, sobre la denegació, suspensió i modificació de les relacions personals.

6. Necessitat de que es reconeixin totes les identitats, també a les persones no binaries

- 6.1. El reconeixement de la identitat de gènere per part de les Administracions, encara que no s'hagi rectificat el sexe registral, ja s'està realitzant a Catalunya mitjançant protocols. Ara es el moment que la llei ho contempli com un dret.
- 6.2. Tanmateix es tindria que considerar que de conformitat amb allò establert en la normativa sobre protecció de les persones físiques en el que respecta al tractament de dades personals, les Administracions catalanes únicament

sol·liciten la indicació del sexe de les persones en los supòsits en els que aquesta dada sigui necessària en relació amb els fins pels que serà tractada.

- 6.3. En aquests casos i a l'àmbit de les seves competències, adoptar les mesures necessàries per oferir diverses opcions de marcadors de gènere, amb l'inclusió d'una tercera opció de sexe, per reconèixer les identitats no binaries.

7. Reconeixement de la identitat de gènere amb independència de la nacionalitat

- 7.1. A l'informe de l'Expert Independent de les Nacions Unides, es dona l'advertiment que el reconeixement de la identitat de gènere de les persones s'ha d'estendre a vetllar perquè la situació migratòria d'una persona no s'utilitzi per impedir un canvi de nom, sexe legal o gènere. Ja que en l'actualitat la normativa estatal no preveu aquest reconeixement a les persones que no tinguin la nacionalitat espanyola, la normativa autonòmica es l'única manera d'evitar continúes vulneracions de drets d'aquestes persones, en especial a les més vulnerables, como son les immigrants i les asilades.

8. Necessitat de preveure drets per les persones intersexuals

- 8.1. A més del que ja hem indicat sobre la necessitat de que es contempli l'expedició de documents sense fer constar l'indicació del sexe, es important prohibir les pràctiques mèdiques que puguin derivar en la supressió de genitals que posteriorment puguin correspondre amb la identitat de gènere de la persona.

9. Necessitat de que es reconegui el dret a una atenció sanitària integral y despatologitzant

- 9.1. A Catalunya ja tenim un protocol sanitari i un organisme modèlic en l'atenció sanitària de les persones trans, es necessari que la Llei garanteixi el dret de les persones trans a rebre una atenció sanitària integral, indicant amb detall les prestacions a que es tindrà dret, incloent els reproductius.
- 9.2. Contemplar la prohibició de les teràpies d'aversion o conversió, que inclús recentment han estat tipificades com delictes a França.

10. Necessitat de polítiques actives d'inclusió laboral. Quotes de reserva en les ofertes públiques de les administracions catalanes.

- 10.1. Les xifres d'atur entre les persones trans evidencien que les mesures tradicionals per aconseguir la integració laboral no son suficients. Per aquest

motiu, es necessari preveure la reserva de quotes en les ofertes laborals públiques.

11. Necessitat de que la Llei contempli un règim d'infraccions i sancions

- 11.1. Incorporar un règim d'infraccions i sancions. Ho creiem imprescindible, per garantir el compliment d'aquestes lleis i impedir que quedin sense sanció conductes contraries a la dignitat de les persones trans*, circumstància especialment important ja que a la pràctica només en casos extrems arriben a conductes sancionables com "delictes d'odi".